

**Valtuustoaloite ikäihmisten maksuttomasta kyydistä palvelulinjan kyydissä
Hansakeskuksen ja Porukkatalon välillä**

5715/00.05.00/2023

Kaupunginvaltuusto 04.09.2023 § 61

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Toni Vainikan, Juhani Palmrosin, Janne Patjaksen, Mikko Jaanun, Janne Pahkalan, Ukko Bambergin, Sheikki Laakson, Jarmo Uttalan, Anni Villikan ja Laila Uljaksen jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Kouvolan kaupunki siirsi viranomaispäätöksellä ikäihmisten kohtauspaikka Pointin Kouvolan Hansakeskuksesta Porukkataloon, Savonkatu 23:een. Pointtia käyttävät ihmiset olivat mieltyneet kohtauspaikkaan, joka sijaitsi keskeisellä paikalla kaupungin keskustassa. Pointissa he tapasivat ikätovereitaan ja saivat sitä kautta niin henkistä kuin fyysistäkin hyvinvointia. Kohtauspaikka oli monelle myös mahdollisesti jopa päivän ainoa aktiviteetti, joka kaiken muun lisäksi ehkäisi varmasti myös syrjäytymistä. Syrjäytynyt ja kotiin yksin jäävä ikäihminen on vaarassa menettää kontaktin yhteiskuntaan kokonaan, mikä tulee lopulta rasittamaan julkista taloutta monella tavalla.

Kohtauspaikan siirtäminen Porukkataloon on aiheuttanut Pointin kävijöissä pettymystä ja ärtymystä, koska Porukkatalo sijaitsee Kouvolan keskustasta katsottuna syrjässä ja kaiken lisäksi ison mäen alla. Monet jo huonokuntoiset ihmiset eivät ole kovin halukkaita lähtemään kulkemaan jalkaisin tuonne mäen taakse. Palvelulinjalla sinne pääsisi, mutta monelle tuo pienikin kustannus on sen verran liikaa, ettei pysty enää käymään Porukkatalon tapaamisissa.

Esitän, että Kouvolan kaupunki selvittää miten voidaan toteuttaa Kouvolan Hansakeskuksen ja Porukkatalon välinen maksuton edestakainen kuljetus palvelulinjan yhteydessä Porukkatalon asiakkaille.

Perusteluina edellisiin lisäen, Kouvolalla olisi hyvä paikka osoittaa kuntalaisille, että kaupunki arvostaa ja välittää myös ikääntyneistä asukkaistaan ja varmistaa näin, että kaikille halukkaille tarjotaan mahdollisuus osallistua jatkossakin yhteiseen toimintaan.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Tekninen lautakunta 22.02.2024 § 39

Valmistelija: joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka, puh. 020 615 6635, petri.vainikka(at)kouvola.fi

Kaupunginvaltuutettu Toni Vainikka on jättänyt valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että kaupunki selvittäisi, miten voitaisiin toteuttaa Kouvolan Hansakeskuksen ja Porukkatalon välille maksuton edestakainen kuljetus palvelulinjan yhteydessä Porukkatalon asiakkaille.

Asian taustalla on 14.8.2023 kaupunginhallituksen päätöksen pykälässä 181 antama vastaus vetoomukseen, jossa 248 ihmistä toivoo kohtaamispaikka Pointin toiminnan jatkumista kaupungin keskustassa. Kaupunki siirsi vuokrasäästöjen saamiseksi ikäihmisten kohtaamispaikka Pointin Hansakeskuksesta Porukkataloon Savonkatu 23:een. Vetoomuksen mukaan kohtaamispaikan siirtäminen aiheuttaisi tapaamispaikassa käyvien ihmisten huomattavaan vähentymiseen. Porukkatalo sijaitsee Kouvolan keskustasta katsottuna syrjässä ja siten kaupungin eri taajamista vaikeasti saavutettavissa joukkoliikenteen linjoilla. Iso mäki voi vaikeuttaa liikuntaesteisten henkilöiden kulkemista Porukkatalolle kaupungin keskustasta ja joukkoliikenteen reittien pysäkeiltä pitkäköjen etäisyyksien johdosta. Porukkatalossa yhdistykset voivat tarjota yhteisiä aktiviteetteja kaikenikäisille.

Hallintosäännön 66 §:n mukaan lautakunnat päättävät vastuualueellaan palveluista ja tuotteista perittävistä maksuista sekä hinnoista, vuokrista ja korvauksista ja niiden määräytymisperusteista sekä yksittäistapauksessa alennuksen tai vapautuksen myöntämisestä kaupungille tulevaan maksuun. Nykyisissä alennusperusteisissa näkyvät kaupunkistrategiasta ja joukkoliikenteen kehittämissuunnitelmasta tulleet vaiheet myönnettyihin alennuksiin ja maksuttomuuteen. Voimassa olevissa päätöksissä ei ole päätetty maksuttomasta matkustusoikeudesta tietyillä reiteillä ja tiettyjen reittien pysäkkiväleillä.

Vapaa matkustusoikeus tulee myöntää yhdenvertaisin perustein. Ikäihmisen kiinnostuksen kohteet kohdistuvat mitä erilaisimpiin harrastuksiin: liikuntaan, musiikkiin, taiteeseen, kulttuuriin jne. kuten kaikilla muilla ikäluokilla. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta tulee kaikille ikäihmisille myöntää yhdenmukaisesti maksuton tai maksullinen joukkoliikenne kohteesta ja pysäkinväleistä riippumatta. Nykyisten tariffipäätösten mukaan kaikilla 80 vuotta täyttäneillä on maksuton matkustusoikeus kaikessa Kouvolan kaupungin joukkoliikenteessä.

Paikallisliikenneliiton mukaan vähävaraiselle matkustajalle matkalipun alennus tekee joukkoliikenteestä saavutettavamman ja toisaalta lisää kuntalaisen käytettävissä olevaa tuloa. Paikallisliikenneliiton vuonna

2021 teettämän selvityksen mukaan julkisten palveluiden alennukset ovat tehon keino vaikuttaa tulonjakoon. Sosioekonomisissa ryhmissä pienituloisuus on yleisintä työttömien keskuudessa. Nuoret aikuiset ja 75 vuotta täyttäneet ovat muita useammin pienituloisia.

Pienituloisuuden perusteella myönnettyyn alennukseen oikeutettuja olisi myös yrittäjissä, palkansaajissa ja muissa sosioekonomisissa ryhmissä kuin ainoastaan ikääntyneissä. Pienituloisuus on yleisintä yksinasuvilla ja yhden huoltajan talouksissa. Vain osa ikääntyneistä on pienituloisia. Paikallisliikenneliiton näkemyksen mukaan tehokkaampi tapa hinnoitella palvelut on ilman sosiaalipoliittisia perusteita ja avustaa tukea tarvitsevia erikseen. Liiton mukaan pienituloisten matkojen tukeminen on vaikuttavampaa ohjata sosiaalitoimen kautta. Tuen saannin perustelun todentamiseen liittyisi siten helppous ja tuen tehokkaampi kohdistuminen niille, jotka sitä oikeasti tarvitsevat. Seurannan mahdollistumisella kokonaiskuva tuen saajasta kokonaistuesta säilyy. Eri väestöryhmille myönnettävät alennukset ovat peruspalvelutason kysymyksiä. Siten joukkoliikennesektorin kautta annetut lisäalennukset tietyille käyttäjäryhmälle tietyille reitin osuudelle ei ole perusteltuja ja käytännössä vaikeasti toteutettavissa.

Porukkatalolle kulkevassa palveluliikenteessä noudatetaan samaa lippu- ja maksujärjestelmää (Waltti) ja hinnastoa kuin kaikissa Kouvolan kaupungin tilaamassa avoimessa joukkoliikenteessä. Erityisen matkalipun vain Hansakeskuksen ja Porukkatalon väliseen liikenteeseen vaatii erillistä kehittämisprosessia yhteistyössä lippu- ja maksujärjestelmä Waltti Solutions Oy:n kanssa. Tällainen Kouvolan oma matkalippu tiettyjen pysäkkien välille tietylle ryhmälle poikkeaa muiden Waltti-kaupunkien käytänteistä ja valmista lipputyypistä tietyille pysäkkivälille ei ole. Liikennepalvelulain 155 pykälän mukaan myös kolmannet osapuolet voivat myydä matkalippuja kaupungin sopimuskumppaneina. Tällaisen erityisryhmän tietyille pysäkkiväleille kehitetty lipputuote vaatii lisäresursseja, jotta lipputuote on saatavissa kaikkien lipunmyytikanavien kautta yhdenvertaisesti. Vuodeksi 2024 ei ole varattu määrärahaa erityiseen kehittämistyöhön. Minkäänlaisiin ylimääräisiin lipputulosten vähentymiseen ei ole myös varauduttu joukkoliikenteen talousarviossa. Sen sijaan tekninen lautakunta on 16.11.2023 pykälässä 209 jo päättänyt joukkoliikenteen palvelutason muutoksista vuodeksi 2024. Säästötarve on 450 000 euroa. Siten matkalippujen lisäalennukset eivät ole perusteltuja kaupungin talustilanteen näkökulmasta. Porukkatalo palvelee kaikkia yhdistyksiä ja myös kaikkia ikäryhmiä. Porukkatalolle kulkeva palvelulinja on kaikille avointa joukkoliikennettä. Paikallisliikenneliiton mukaan joukkoliikenteen peruspalvelutason kannalta on tärkeintä se, onko bussiyhteyksiä ylipäätään olemassa ja millaisia ne ovat.

Palveluliikenteen reittejä ja aikatauluja muutettiin talviliikennekauden 2023-2024 alkaessa. Porukkatalolle pääsee nyt viidellä palveluliikenteen linjalla. Palveluliikenteen vuorot pysähtyvät Porukkatalon pysäkillä yhteensä kymmenen kertaa päivässä

maanantaista perjantaihin. Porukkatalon palveluliikennettä selkeyttämään on asennettu pysäkkimerkki Porukkatalon kohdalle Savonkadun varteen. Pysäkin nimi on ”Porukkatalo PALI” (palveluliikenne). Reitti- ja aikataulumuutosten ja vuorojen lisääminen ei ole lisännyt matkustajavirtoja riittävästi. Porukkatalolta matkustajien nousumäärä loka-joulukuulta 2023 oli 31 matkustajaa, mikä tarkoittaa yhtä matkustajaa noin joka toisena liikennöintipäivänä.

Liikennöitsijällä on sama havainto matkustajien vähyydestä Porukkatalon pysäkillä. Liikennöitsijät toivovat myös, että matkalippujärjestelmä pysyy yhdenmukaisena kaikilla reiteillä, koska liikenteenharjoittaja vastaa lippu- ja maksujärjestelmän edellyttämästä linja-autonkuljettajien koulutuksesta ja informoinnista. Linja-autonkuljettajat huolehtivat matkustusoikeuden oikeellisuudesta ja siitä, että kaikilla matkustajilla on linja-autossa matkustaessaan voimassa oleva matkalippu. Yksittäisen linjan ja tiettyjen pysäkkivälien poikkeusmenettely ei saanut liikennöitsijäpalaverissa liikenteenharjoittajilta kannatusta.

Yhteenveto

1. Porukkatalo on tavanomaisten joukkoliikenteen linjaston ja reittien ulottumattomissa. Jos ikäihmisten palvelu on tarpeen kytkeä joukkoliikenteen piiriin, toimiala suosittelee palvelun sijainnin uudelleenarviointia.
2. Joukkoliikenteen palvelutasoon kohdistunut päätös säästöistä heikentää joukkoliikennepalveluita. Lisäalennusten laajentaminen vähentää lipputuloja. Uuden lipputuotteen kehittämiseen ja lipputulomenetyksiin ei ole talousarviossa varauduttu.
3. Joukkoliikenteen hinnastoa koskevissa päätöksissä tulee noudattaa kaupunkistrategiaa ja joukkoliikenteen kehittämissuunnitelmasta nousevia tavoitteita. Tekninen lautakunta päättää joukkoliikenteen tariffeista.
4. Joukkoliikennesektorin kautta annetut lisäalennukset tietyille käyttäjäryhmille tietyille reiteille ja pysäkkiväleille ei ole perusteltuja sosiaalipoliittisin ja yhdenvertaisuuden perustein. Kaikki matkat tulee kirjata Waltti- lippu- ja maksujärjestelmään yhdenmukaisesti. Yli 80-vuotiailla on oikeus maksuttomaan matkaan Kouvolassa Waltti-kortilla.
5. Palveluliikenteen reittejä ja vuoroja Porukkatalolle on lisätty talviliikennekauden 2023-2024 alusta alkaen. Palveluliikennettä Porukkatalolle ajetaan matalalattiakalustolla. Loka-joulukuussa 2023 Porukkatalon pysäkki on erittäin vähäisellä käytöllä.

Joukkoliikenneyksikössä katsotaan, että aloite ei anna aihetta toimenpiteisiin, koska joukkoliikennepalvelut Porukkatalolle on

järjestetty yhdenmukaisesti sekä kattavasti ja taloudellisesti optimaalisesti. Kuntalaisten tarvitsemien palveluyksiköiden sijoittaminen joukkoliikenteen reittien solmukohtiin ja runkolinjojen varsiin olisi tarkoituksenmukaista.

Joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka on kokouksessa paikalla asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka, puh. 020 615 6635, petri.vainikka(at)kouvola.fi

Teknisen johtajan ehdotus:

Tekninen lautakunta päättää antaa selostusosassa olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Teknisen johtajan muutettu päätösehdotus:

Tekninen lautakunta päättää antaa selostusosassa olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen. Valtuustoaloitteen tekijää on kuultu vastausta laadittaessa.

Teknisen lautakunnan päätös:

Tekninen lautakunta hyväksyi muutetun päätösehdotuksen.

Jäsen Jukka Silén poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.

Joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka oli paikalla kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.
